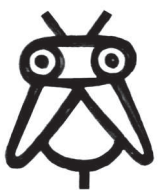
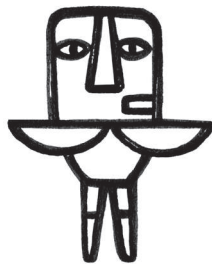
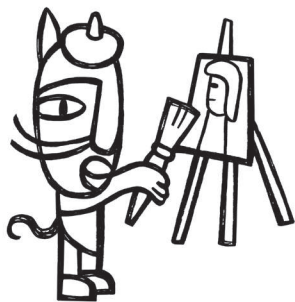
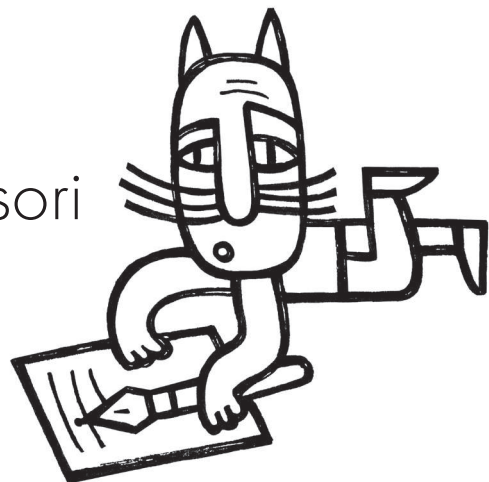

Atelier de nesupunere creativă

Kit pedagogic
pentru învățători, profesori
și educatori culturali

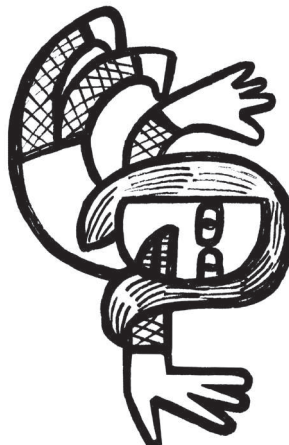
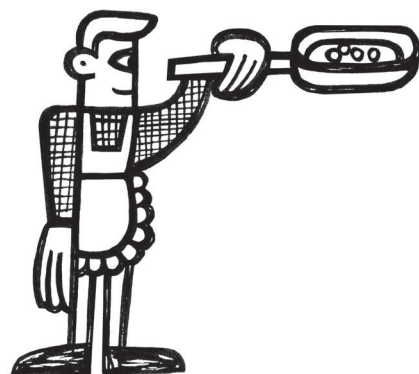
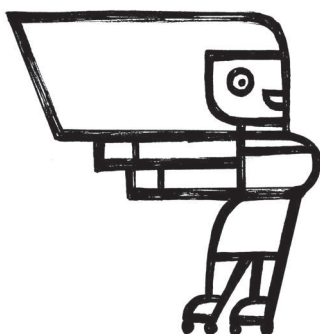
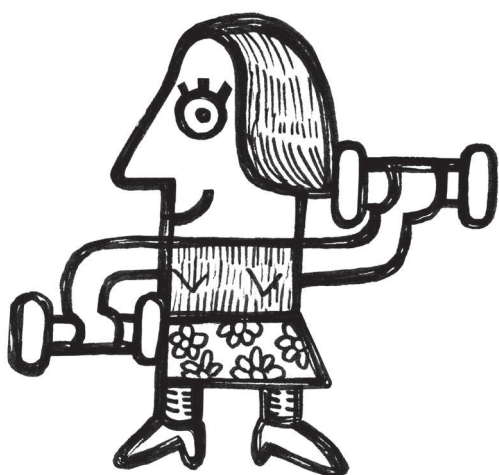

© ADELINA BUTNARU (FABER STUDIO)

Realizat în cadrul proiectului

CARAVANA NESUPUSELE

Un proiect **deBASM**

PROIECT CO-FINANȚAT DE:

Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția
Administrației Fondului Cultural Național. AFCN
nu este responsabilă de conținutul proiectului
sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi
folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitatea
beneficiarului finanțării.

În povești Binele și Răul se iau la harță dintotdeauna. Știm cu toții că binele învinge de fiecare dată și, indiferent cât de dureroasă ar fi pe alocuri povestea, finalul ne aduce de fiecare dată bucurie sau măcar ușurare. Există totuși povești la finalul cărora nu ne este prea clar dacă e momentul să răsflăm ușurați, iar după ce am închis cartea, ne întrebăm: de data asta binele a câștigat sau nu? Sunt povești care ne umplu de uimire sau de admirație mai degrabă decât să ne amuze, povești care ne face să ne revoltăm față de lumea în care trăim mai degrabă decât să ne poarte prin tărâmurile fantastice, povești la care ne gândim zile în șir după ce le citim. Așa sunt poveștile Nesupuselor.

Public țintă: copii 8-12 ani

Clasele a II-a, a III-a, a IV-a

Tema zilei: Nesupuse & Nesupuși

Tipul activității: joc didactic

Scopul activității

Îmbogățirea culturii generale/Literatură/Istorie

Dezvoltare personală

Demontarea stereotipurilor de gen

Obiective

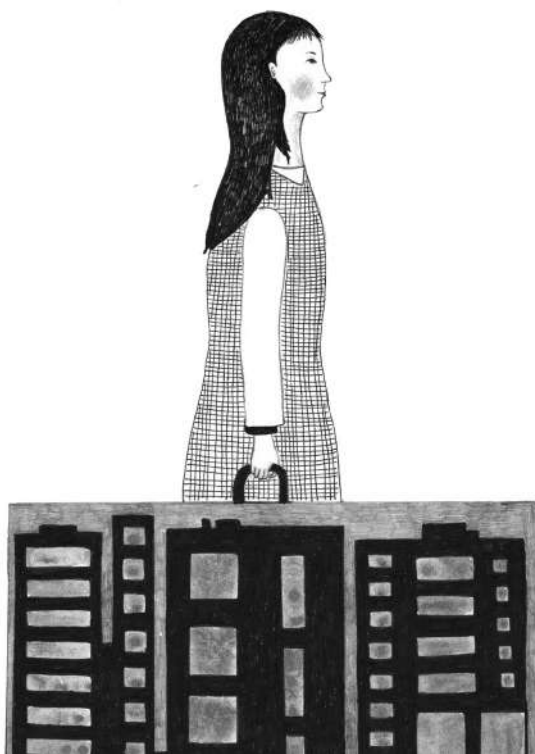
- Descoperirea unor figuri feminine importante din istoria României
- Demontarea stereotipurilor de gen
- Conștientizarea calităților pe care le are fiecare copil și proiectarea lor într-un posibil scenariu de viață
- Reflectarea asupra rolului femeilor în viața lor și în viața comunității din care fac parte

Strategii didactice

1. Metode și procedee: povestirea, convorbirea, explicația, jocul
2. Materiale didactice: cartoane, foi de desen, creioane colorate, carioci, conexiune internet, computer și proiector
3. Forme de organizare: frontal, în grup/cerc, individual

Resurse

- Umane: profesor/învățător/bibliotecar
- Temporale: 90–120 minute

FIȘĂ DE LUCRU 1

CE ESTE NESUPUNEREA

Argument

Prin intermediul acestui atelier ne propunem să despicăm firul în patru pornind de la povești inspirate de realitate, adică de viețile unor persoane care au trăit experiențe extraordinare și care au schimbat în bine viața altor oameni, femei curajoase, inteligente, creative, generoase, nesupuse din România, din trecut sau prezent. Vom dezbate importanța poveștilor care vorbesc despre curaj, regimuri totalitare, exil, patriotism, filantropie, rolul artei în societate sau jurnalism. Vom discuta alături de copii despre drepturi și privarea de drepturi, despre reacția celor din jur la nedreptate și implicarea civică, despre câștigarea dreptului la vot și importanța lui, despre raportarea fiecăruia dintre noi la realitate. Finalul atelierului ne va duce în zona de introspecție și creație individuală: există femei/fete care ne inspiră, care ne fac viața mai ușoară, pe care le admirăm sau care ne-au influențat viața în bine la un moment dat?

Facem cunoștință – joc de prezentare

Copiii vor fi așezați în cerc pe pernuțe/covor și se vor prezenta pe rând grupului spunându-și prenumele și eroul preferat dintr-o carte/povestea preferată.

Ce înseamnă să fii nesupus?

Discuție: copiii vor răspunde pe scurt la această întrebare scriind pe post-ituri colorate. Toate bilețelele vor fi lipite pe tablă/perete și vom încerca să explicăm răspunsurile date și să descoperim împreună multiplele sensuri ale cuvântului nesupus, dacă e bine sau nu să fii nesupus și de ce, apoi vom discuta despre importanța regulilor, despre schimbarea lor și consecințe etc.

Povești nes(u)puse – lectură

Copiii vor asculta două povești despre două personalități feminine din carte (o artistă și o figură istorică). În urma lecturii se va discuta cu copiii despre cele două mici narațiuni, despre personaje, despre evenimentele prezentate în poveste.

Cine e Nesupusa din viața ta?

Atelier practic: copiii vor povesti prin desen sau cuvinte despre femeia/fata/fetița nesupusă din viața lor. La final, cei care vor dori vor prezenta propriile povești în fața grupului.

Ce fel de Nesupusă/Nesupus ești?

Test online: în măsura în care spațiul în care are loc atelierului este conectat la internet și are un computer disponibil, copiii își pot face „testul de nesupunere” de pe site-ul www.nesupusele.ro Toate activitățile din cadrul atelierului vor fi adaptate vârstei și interesului manifestat de copii pentru o etapă sau alta de aceea durata și structura acestora vor varia de la caz la caz.

Sugestii de activități complementare pentru bibliotecari și profesori

- Invitarea unei scriitoare, ilustratoare sau a unei Nesupuse în viață fie la bibliotecă, fie virtual și încurajarea copiilor să pună întrebări, să discute liber cu aceasta despre lucruri care îi preocupă pe ei sau curiozitățile pe care le au despre ce înseamnă să fii nesupus nesupusă;
- Realizarea unei scurte monografii a localității pornind de la personalitățile feminine cunoscute sau nu care au realizat lucruri importante pentru comunitate;
- Conceperea unei cărți scrise și ilustrate de către copii în urma unor interviuri luate tot de către aceștia femeilor din comunitate de diverse vârste sau ocupații despre viața și experiențele lor profesionale;
- Expoziție cu portrete de Nesupuse din comunitate realizate de către copii.

@ SORINA VASILESCU

FIȘĂ DE LUCRU 2

CE ESTE MUNCA CASNICĂ

În cărțile de povești, în filmele de desene animate sau în manualele de istorie sau știință descoperim personaje feminine care au mereu un nume: Ileana Cosânzeana, Alice, Rapunzel, regina Maria, Ecaterina Teodoroiu, Mulan, Ana Aslan, etc.

Pot exista oare și personaje principale colective? Grupuri de oameni care au făcut lucruri importante pentru noi?

În volumul Nesupusele veți descoperi asemenea personaje: Casnicele, ONGistele, Bunicile, Mandatarele, etc.

La acest atelier vom discuta despre CASNICE.

@ SORINA VASILESCU

Obiectiv general

Să își pună întrebări legate de: ce înseamnă a munci, unde se muncește, cine muncește, de ce unele munci sunt plătite și altele nu, de ce unele munci sunt mai apreciate decât altele, ce fel de munci vor fi în viitor.

Să aducă un omagiu casnicilor din viața lor.

Obiective specifice

- Să înțeleagă munca casnică ca pe o formă importantă de muncă.
- Să descopere multitudinea de activități legate de munca casnică.
- Să observe distribuția responsabilităților casnice între membrii familiilor lor.
- Să aprecieze efortul și calitățile necesare ale celor ce fac asemenea munci.

Modalități de lucru

Discuții moderate, jocuri interactive, exerciții individuale și de grup.

Materiale necesare

Coli A4, creioane colorate, Grupa de vârstă: 8-12 ani (obligatoriu trebuie să scrie și să citească)

Țimp optim

90 minute

Detalii de desfășurare

Prezentare reciprocă printr-un exercițiu de tip „ice breaker” la latitudinea profesorului.
Prezentarea temei atelierului.

SECVENȚA 1.

DISCUȚIE MODERATĂ DE GRUP: TIPURI DE MUNCI

Se va porni de la întrebări de tipul (orientativ)

- Ce înseamnă a munci?
- Muncesti dacă mergi la serviciu?
- Muncesti dacă esti vânzător/gunoier/bibliotecară?
- Un poet muncește? Dar un pictor? Dar un inventator?
- Muncești dacă mergi la antrenamente la gimnastica/tenis?
- Când vei fi mare ce ți-ar plăcea să muncești?
- Muncesti dacă mergi la cumpărături?

Moderatorul va accentua diversitatea formelor de a munci și faptul că nu doar dacă mergi la serviciu muncești.

SECVENȚA 2.

CE ESTE MUNCA CASNICĂ

Se va porni de la întrebări de tipul (orientativ)

- Ce treburi sunt de făcut acasă? Acestea sunt „munci”?
- A spăla vase înseamnă a munci? Alte exemple din zona de munci casnice identificate de copii (se pot lista pe tablă)
- Cum se făceau aceste munci în trecut față de astăzi (să observe rolul dezvoltării tehnologiei).
- Cine din familie „stă acasă”? Dar de ce se spune așa (dar nu se spune „stă la serviciu”?)
- De ce există cuvântul „casnică” și nu casnic? Tații nu pot să facă munci casnice?
- Dacă munca casnică este muncă atunci de ce nu există salariu pentru munca asta?

Se va distribui apoi fiecărui copil fișa cu munci casnice. Fiecare va completa tabelul (care se poate dezvolta-este doar o propunere). Timp de lucru 15-20 de minute. Timpul pentru fiecare activitate se va aproxima (minute sau ore). Calculul final este și un bun exercițiu de adunare! Eventual profesorul dă și un exemplu de completare.

Munci casnice zilnice

MUNCI	CINE	TIMPUL	EVALUARE GREU (G) / UȘOR (U)
FACE PATUL			
PUNE MASA			
STRÂNGE MASA			
SPALĂ VASE			
ȘTERGE VASE			
SPALĂ RUFEE			
CALCĂ RUFEE			
FACE CUMPĂRĂTURI			
FACE MÂNCARE			
REPARĂ			
MĂ AJUTĂ LA LECȚII			
ȘTERGE PRAFUL			
ARUNCĂ GUNOIUL			
MĂTURĂ, ASPIRĂ			
CALCĂ RUFEE			
FACE LISTA PENTRU CUMPĂRĂTURI			
ARE GRIJĂ DE CEI BOLNAVI DIN FAMILIE			
ALTCEVA			

Se discută în grup fișele identificându-se lucrurile comune și punând accent pe timpul consumat cu aceste activități.

SECVENȚA 4. CASNICILE-POVESTEA

Se citește povestea „Casnicele” din volumul Nesupusele și de discută.

- Merită o casnică să fie personaj de poveste?
- Ar trebui să învățăm despre casnice la școală? Sunt ele importante în istorie? De ce?
- Și tații (bărbații) pot să fie casnici?
- Merită casnicele să le aducem un omagiu?

SECVENȚA 5: OMAGIU CASNICELOR

Varianta 1:

Fiecare elev scrie și desenează o felicitare pentru „casnica lui” pe care o și numește.

Varianta 2:

Se face o felicitare colectivă pentru „casnicele” identificate de grup. Se scriu toate numele casnicelor și fiecare elev contribuie la realizarea acestui omagiu vizual adus casnicelor (desenează ceva, scriu ceva).

FIȘĂ DE LUCRU 3

NESUPUSELE PRIND ARIPI

DOMENIU: LITERATURĂ/ISTORIE/DEZVOLTARE PERSONALĂ

DEFĂȘURAREA LECȚIEI

Argument

În mod evident, stereotipurile de gen sunt cele mai răspândite și cele mai puțin recunoscute. Din momentul nașterii, societatea lucrează pentru ca oamenii să fie împărțiți în categorii bine delimitate. Copiii sunt învățați ce culori, jucării, jocuri și cărți sunt pentru băieți și care sunt potrivite pentru fete. Alegerile din prima copilărie sunt făcute de către părinți, iar, în momentul în care copiii sunt puși să facă propriile lor alegeri, aceștia au învățat deja ceea ce se așteaptă de la ei și se vor comporta în consecință. Mulți copii se pot opune acestor constrângeri. Unii vor fi încurajați să facă acest lucru, dar alții, mulți, vor fi cenzurați de către adulți.

© ANNABELLA OROSZ

© ANNABELLA OROSZ

Dovada modului în care stereotipurile de gen au un impact asupra copiilor și tinerilor este evidentă. Deși unele fete au rezultate școlare mai bune decât băieții și ajung să fie absolvente de facultate, aceasta nu se traduce prin egalitate de șanse acasă, la locul de muncă sau în societate în general. Diferențele de remunerare între femei și bărbați rămân încă greu de schimbat, iar femeile continuă să fie prea puțin prezente în sectoare precum știința, ingineria sau tehnologia. De asemenea, eforturile de recrutare a bărbaților pentru cariere didactice sau de asistență medicală au un succes limitat.

Cercetările au demonstrat cum discuțiile în clase/biblioteci despre stereotipiile de gen și utilizarea literaturii ca mijloc de deconstrucție a stereotipurilor pot avea un impact semnificativ asupra implicării și învățării în educație precum și asupra relațiilor dintre copii în cadrul colectivelor școlare.

Cartea „Nesupusele” este o culegere de povești despre femei care au spart stereotipurile și care, în ciuda vremurilor și a oamenilor care doreau să le atribuie un singur rol, și-au luat destinul în mâini și au schimbat lumea.

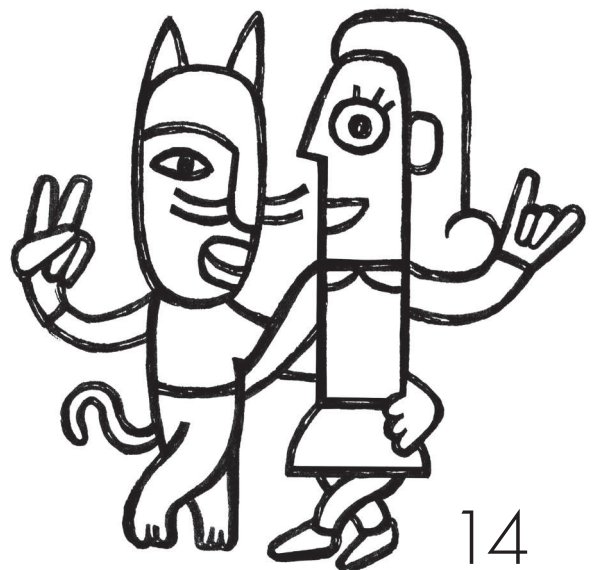
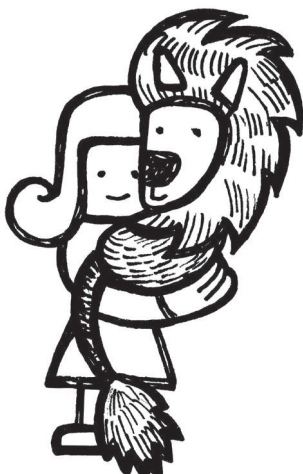
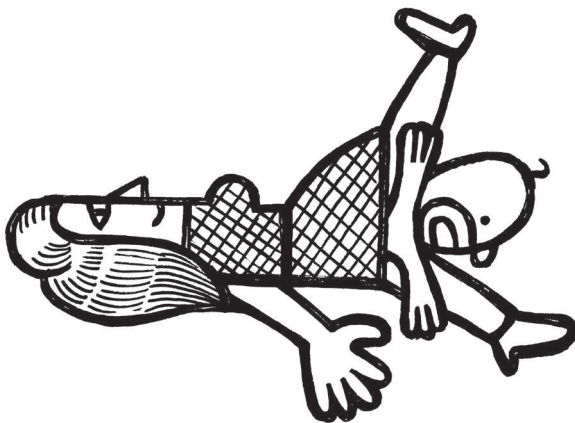
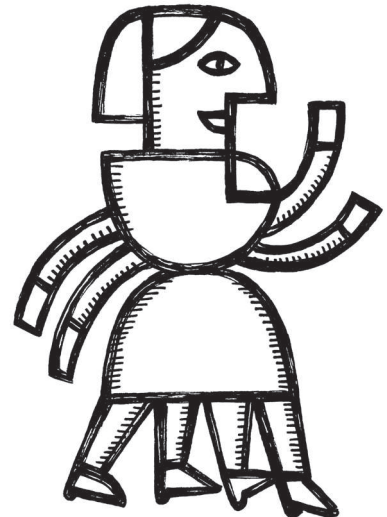
DEFĂȘURAREA LECȚIEI

Moment organizatoric

Vom pregăti sala cu toate materialele necesare atelierului. Ne prezentăm, facem cunoștință cu copiii. Anunțăm ce vom face în continuare. Vom discuta despre o carte, „Nesupusele”, care conține poveștile a cincizeci de femei care au făcut lucruri grozave.

Întrebări posibile:

- Cine a lucrat la această carte?
- Cum am lucrat? A fost greu/ușor?
- Cum se face o carte?
- Cine a ilustrat-o?
- De ce arată ilustrațiile așa? Cum li se par?
- Dar coperta cum e?
- De ce am pus titlul NES(U)PUSELE? Ce înseamnă?

@ OANA ISPIR

Activitate de încălzire

Pot da un exemplu de nesupunere din viață sau din filme/cărți? (Tur scris printre copii și colectare de nesupuneri). Expunere de „nesupuneri” pe sfoară (ca rufele la uscat- racord activitate ulterioară)

Nesupunerea este bună sau rea?

Captarea atenției

De ce am scris o carte doar despre femei? Cine sunt aceste femei? De cred ei că le-am numit Nesupuse? Racord la tipurile de nesupunere enunțate de ei la Activitatea de încălzire. Sunt băieții mai nesupuși decât fetele?

Activitate 1

Alegere meserii de fete și meserii de băieți. Copiii primesc bilețele pe care sunt înscrise diverse meserii. Trebuie să aleagă care sunt meseriile „de fete” și care sunt meserii „de băieți”. Printre meserii se află și cele de aviator și parașutist (racord activitate ulterioară).
Discuții legate de alegerile făcute.

De ce o meserie este mai potrivită pentru un băiat?

De ce o meserie este mai potrivită pentru o fată?

Ce calități trebuie să ai pentru o anumită meserie (se adună calitățile pe post-aturi)

Activitate 2

Dacă tot discutăm de calități, ar fi bine să aflăm „cum sunt fetele și băieții în general”. Toate aceste activități sunt menite să stârnească întrebări care, după sine, vor aduce răspunsuri. Niște răspunsuri care nu vor fi enunțate de către cel care conduce atelierul, ci vor ieși pentru fiecare dintre participanți în urma unui proces de reflecție și conștientizare. Copiii vor primi alte cartonașe. Pe acestea sunt trecute calități și defecte. Vor hotărî dacă acestea se potrivesc mai mult fetelor sau băieților. În practică, s-a observat că cel mai adesea cuvântul „plângăcios” a fost acordat fetelor, iar cel de „șmecher” a fost desemnat băieților.

Discuții despre motivația pentru care un cartonaș a mers într-o parte sau în alta. Contraexemple din viața de zi cu zi. Livrare de mici istorii cu personaje care nu se încadrează în tipul construit de ei.

Există astfel de personaje care nu corespund „imaginii de fată” în carte?

Lectură povești:

Smaranda Brăescu, Escadrila Albă, Vera Atkins

- Discuție post-lectură despre cum li se par poveștile.
- Ce sentimente le trezesc?
- Cum li se par aceste femei?
- Ce meserii au făcut (racord Activitate 1)?
- Erau meserii de fete/băieți? De ce era așa? Cum e acum? Ce s-a schimbat/nu s-a schimbat situația?

Activitate 3

Să aleagă dintre bilețelele de la început care sunt cele care desemnează calitățile acestor femei. Sunt aceste calități doar ale femeilor? Sunt doar ale bărbaților?

Discuție despre alegerea cuvântului cheie din carte.

Activitate 4

Au cunoscut, au citit despre, știu femei care pot fi considerate Nesupuse? Nesupusele se pot naște oriunde. La oraș sau la țară. Uneori o fată din Hănțești ajunge să sară cu parașuta. Alteori, o fată născută la Galați poate deveni „mama spionilor”. Care femeie din viața lor a reușit să schimbe în bine lumea din jur?

Activitate 5

Am aflat cum femeile pot face lucruri ieșite din comun. Dar, uneori, și noi putem schimba un pic lumea. Cum o putem face? Mai întâi aflând cât mai multe despre noi. Care sunt visurile noastre, care sunt lucrurile pe care vrem să le facem în viață?

Copiii primesc o coală albă pe care se află trasat un profil uman. Exercițiul le cere să aleagă cea mai importantă calitate a lor, după modelul cuvântului cheie din carte. Discuții despre motivația din spatele acestei alegeri. De ce cred că aceea este prima lor calitate?

Activitate 6

Scrisoare peste timp În perechi, copiii vor sta de vorbă și vor încerca să afle mai multe unii despre alții. Ce vise au, ce planuri de viitor? Pe baza celor discutate și aflate, își vor mai acorda unul altuia o calitate, în afară de cea înscrisă la Activitatea 5. În acest fel ei se vor „oglinzi” în ceilalți. Pe baza celor două calități, copiii vor scrie, individual, o scurtă scrisoare către una dintre Nesupuse. Îi vor povesti, în scris, despre ei și despre ce vor să facă pentru a schimba în bine lumea.

Încheiere activitate

- Concluzii și întrebări.
- Cine sunt Nesupusele?
- De ce am scris această carte?
- Ce am aflat din poveștile Nesupuselor?
- Ne ajută/nu ne ajută aceste povești?
- Cum ne ajută?
- E nevoie de mai multe Nesupuse în jurul nostru?
- Cum am putea să mărim numărul lor?
- Cum putem și noi să fim un pic „nesupuși”?

